

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1043/22
31.3.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Мاستиловић, председника већа, Весне Миљуш и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници по тужби АА из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Светислав Бојић, адвокат из Београда, Јужни Булевар бр.144, против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ул. Косовска бр.31 ради накнаде штете, одлучући о жалбама парничних странака изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П 915/21 од 23.12.2021. године, у нејавној седници већа одржаној дана 31.3.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, жалбе парничних странака и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 915/21 од 23.12.2021. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 915/21 од 23.12.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати: за претрпљени страх износ од 400.000,00 динара и за умањење ОЖА износ од 600.000,00 динара, у укупном износу од 1.000.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења 23.12.2021. године до исплате, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете исплати: за претрпљени страх износ од 110.000,00 динара и за умањење ОЖА износ од 600.000,00 динара, све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да

тужиоцу, на име трошкова парничног поступка исплати износ од 424.250,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде, жалбе су благовремено изјавили тужилац и тужена, и то тужилац побијајући је у ставу другом изреке пресуде, због погрешне примене материјалног права, а тужена побијајући је у ставовима првом и трећем изреке, из свих законом прописаних разлога због којих се пресуда може побијати.

Апелациони суд у Београду је испитао побијану пресуду, у границама својих овлашћења из члана 386. Закона о парничном поступку, па је оценио да су изјављене жалбе неосноване.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачке 1-3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Побијана пресуда у ставовима првом и трећем изреке није захваћена ни битном повредом одредаба парничног поступка из тачке 12. наведеног члана и става истог закона, на коју се жалбом тужене неосновано указује, јер је изрека у том делу јасна и непротивречна сама себи, као и разлозима пресуде, а у пресуди је дато довољно јасних и непротивречних разлога о битним чињеницама на којима је одлука у овом делу заснована, па пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем истражног судије окружног суда у Нишу ВпКи 68/07 од 1.10.2007. године, одређено је спровођење истраге против тужиоца, као и окривљених ББ (супруге тужиоца) и ВВ, због основане сумње да су као саизвршиоци извршили кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 3. у вези става 1. КЗ у стицају са кривичним делом фалсификовања службене исправе из члана 357. став 1. КЗ у вези са чланом 33. КЗ, као и да је тужилац извршио кривично дело злоупотребе службеног положаја у продуженом трајању из члана 359. став 3. у вези са ставом 1. КЗ, у вези са чланом 61. КЗ, док је ставом другим изреке тужиоцу одређен притвор у трајању од месец дана, који се рачуна од 1.10.2007. године у 15,10 часова, када је лишен слободе. Тужиоцу је притвор одређен из разлога прописаних чланом 142. став 2. тачка 2. и 5. ЗКП, јер постоје особите околности које указују на опасност да ће као окривљени ометати поступак утицајем на сведоке и саучеснике, а за извршено кривично дело злоупотреба службеног положаја прописана је казна затвора преко 10 година, па је одређивање притвора оправдано и због посебно тешких околности кривичног дела. Тужиоцу је притвор више пута продужаван, тако да је у њему провео укупно 418 дана – од 1.10.2007. године, када је лишен слободе, до 12.11.2008. године, када му је на главном престресу, након излагања завршних речи притвор укинут. Пресудом Окружног суда у Нишу ВпКк 37/08 од 18.11.2008. године, тужилац је заједно са окривљенима ББ и ВВ, оглашен кривим за извршење кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 3. у вези са ставом 1. КЗ у стицају са кривичним делом фалсификовање службене исправе из члана 357. став 1. КЗ у вези са чланом 33. КЗ и истом пресудом је оглашен кривим за извршење једног продуженог кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 3. у

вези са ставом 1. Кз у вези са чланом 61. КЗ и осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 2 (две) године и 8 (осам) месеци, а ослобођен је оптужбе за извршење кривичног дела несавестан рад у служби из члана 361. став 2. у вези са ставом 1. КЗ. Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1-111/10 од 13.4.2010. године, ова пресуда је укинута у осуђујућем делу. У поновљеном поступку, пресудом Вишег суда у Нишу К 371/10 од 9.4.2015. године, тужилац и окривљене ББ и ВВ, ослобођени су оптужбе да су учинили означено кривично дело, а тужилац оптужбе да је извршио једно продужено кривично дело злоупотреба службеног положаја и иста пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1-611/15 од 25.1.2016. године. Тужилац се обратио Министарству правде захтевом за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, али одговор није добио, па је 19.12.2016. године поднео тужбу у овом спору. Оценом његовог исказа је утврђено да је у време када је ухапшен био мајор Војске РС на месту начелника Војног правобранилаштва у Нишу, а ухапшен је са супругом и још два радника правобранилаштва. Притвор је јако тешко поднео, прва три месеца размишљао је о самоубиству, услови у притвору су били лоши у погледу хигијене, боравио је у просторији са више лица у којој је постојао само један заједнички тоалет, био је међу затвореницима оболелим од АИДС-а и жутице, а право на шетњу имао је једном дневно. Након изласка из притвора провео је 10 дана на неуропсихијатријском одељењу у Нишу, јер се осећао лоше. Током притвора медији су писали о том случају, а након изласка из притвора могућности за проналажења посла због зазирања околине од њега су му биле знатно смањене, па је био принуђен да ради у Косовској Грачаници као адвокат и врло је мало зарађивао, а касније је напустио Косово. Тужилац није осуђиван. Оценом налаза и мишљења судског вештака психијатра Миливоја Панића, његовог исказа, као и допунског изјашњења, утврђено је да је тужилац пре боравка у притвору био потпуно психички здрав, да је боравак у притвору оставио трајне психичке последице на његово душевно здравље у виду менталних поремећаја који су у директној узрочно-последичној вези са боравком у притвору, с тим што се вештак изјаснио да је специфична реакција на боравак у притвору уобичајена, опште присутна и јавља се у сваком случају, али њено клиничко испољавање, интензитет и трајање није исто код свих притвореника, што зависи од структуре личности, природе и тежине дела које им се ставља на терет, дужине боравка у притвору, као и претходног живота, а тужилац је пореклом из патријархалне, угледне и честите породице и никада није имао проблема са законом, нити је кривично кажњаван. Вештак се даље изјаснио да код тужиоца постоји реакција на тежак стрес и поремећај прилагођавања (Ф.43) и психосоматски поремећај (Ф.45) услед неосноване оптужбе, хапшења и задржавања у притвору, услед чега је код њега по том основу, односно као последица неоснованог притвора, дошло до умањења опште животне активности у проценту од 30%, а оно се огледа у анксиозности, депресији и промени у понашања у виду повлачења, несигурности, анхедоније, безвољности, апатије, осећаја немоћи и одбачености, осећаја губитка животног смисла, смањене професионалне ефикасности, психосоматских тегоба и значајно умањене способности доживљавања радости и задовољства у оквиру породице, професионалне и социјалне средине. Из налаза вештака, његовог исказа и допуне налаза, такође произлази да је тужилац током притвора претрпео страх јаког интензитета у трајању од месец дана од дана хапшења, а након тога трпео је страх средњег интензитета, који је трајао до момента пуштања из притвора. Осим тога, из налаза вештака произлази да је тужилац страх мањег интензитета трпео у трајању од још 7 година након пуштања из притвора, а током

трајања кривичног поступка, те да је услед претрпљених душевних болова због повреде части, угледа, достојанства, слободе и права личности, претрпео посебно умањење опште животне активности, у висини од 30%. Претходном пресудом донетом у овом спору, њеним правноснажним делом, тужиоцу је досуђена накнада нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа, части, слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе од 3.344.000,00 динара са каматом.

Полазећи од овако правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилном применом одредаба члана 35. став 1. Устава Републике Србије, члана 3. Опште декларације о правима човека, члана 5. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, члана 584. став 1. тачка 1. и 2. и члана 588. Законика о кривичном поступку, оценио да тужилац има право на накнаду штете за страх који је претрпео током неоснованог лишења слободе, односно током боравка у притвору као посебан вид нематеријалне штете, а узевши у обзир да је он био већег интензитета и дужег трајања, што оправдава досуђење новчане накнаде за тај вид штете, те је правилно накнаду за ову штету одмерио у износу од 400.000,00 динара. Првостепени суд је такође правилно закључио да тужилац има право и на накнаду нематеријалне штете због умањења опште животне активности до кога је дошло услед обољења која су код тужиоца наступила и у директној су узрочно-последичној вези са боравком у притвору, а чије манифестације су детаљно наведене у налазу вештака, те је правилно висину накнаде ове штете одмерио у износу од 600.000,00 динара, дајући за своју одлуку разлоге које у свему прихвата и Апелациони суд. Због тога је жалба тужене одбијена и побијана пресуда потврђена у ставу првом изреке.

Неосновано се жалбом тужене указује да је суд побијаном пресудом тужиоцу досудио накнаду штете и за страх који је осећао после изласка из притвора, у наредних 7 година до окончања кривичног поступка, како је то наведено у налазу вештака, као и за умањење опште животне активности до које је дошло услед душевних болова које је тужилац трпео услед повреде права личности и слободе, али ови наводи нису основани. Иако је судски вештак Миливоје Панић у свом допунском изјашњењу проценио не само дужину трајања и интензитет страха који је тужилац трпео током притвора и умањење опште животне активности до кога је дошло услед психичких поремећаја који су у директној узрочно-последичној вези са притвором, већ је проценио и страх који је тужилац трпео после изласка из притвора до окончања кривичног поступка против њега и умањење опште животне активности до кога је дошло услед претрпљених душевних болова због повреде части, угледа, достојанства, слободе и права личности, а за који вид накнаде штете му је у претходном поступку накнада досуђена, вештак је у свом допунском изјашњењу раздвојио ове две штете и подробно се изјаснио о страху и умањењу опште животне активности који су директна последица боравка у притвору, од оних који су последица трпљења током трајања кривичног поступка. Првостепени суд је у побијаној пресуди накнаду штете тужиоцу досудио само за страх који је трпео током притвора и умањење опште животне активности које је последица приговора, образложивши критеријуме које је применио за утврђење висине накнаде, док накнаду тужиоцу није досудио за страх и умањење опште животне активности насталих током трајања кривичног поступка, што сасвим јасно произлази из побијане пресуде.

Првостепени суд је правилно одбио део тужбеног захтева којим је тужилац тражио накнаду штете за претрпљени страх у периоду од изласка из притвора до окончања кривичног поступка против њега, као и за умањење опште животне активности до кога је дошло услед претрпљених душевних болова због повреде части, угледа, достојанства, слободе и права личности, због чега је побијана пресуда потврђена и у ставу другом изреке, али из другачијих разлога од оних које је првостепени суд дао у побијаној пресуди.

Наиме, првостепени суд је, како је то већ објашњено, правилно усвојио онај део тужбеног захтева који се односио на накнаду за претрпљени страх током притвора и умањење опште животне активности до кога је дошло као последица притвора, правилно одмеривши висину накнаде штете према интензитету и дужини трајања страха и степену умањења опште животне активности и манифестацијама умањења. Тужилац, по одредби члана 584. став 1. и 2. Законика о кривичном поступку има право на накнаду штете до које је дошло услед неоснованог лишења слободе и она му је у том делу правилно досуђена, уз већ претходно досуђену накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа, части, слободе и права личности услед неосновано лишења слободе. Међутим, тужиоцу не припада право на накнаду штете за страх који је трпео од момента када је пуштен из притвора, па за време трајања кривичног поступка, јер је за то време, односно до окончања кривичног поступка, био заштићен презумцијом невиности, те се не може користити овлашћењима из члана 200. Закона о облигационим односима. Тужиоцу такође не припада ни право на тражену накнаду штете за умањење опште животне активности до кога је дошло услед претрпљених душевних болова због повреде части, угледа, достојанства, слободе и права личности, јер му је накнада за претрпљене душевне болове због повреде права личности за време трајања притвора већ досуђена ранијом пресудом, а побијаном пресудом му је досуђена накнада штете за умањење опште животне активности до које је дошло услед душевних болова које је трпео током притвора, док је након изласка из притвора па до окончања поступка који је вођен против њега био заштићен презумпцијом невиности, како је већ образложено.

Цењени су наводи жалбе тужиоца о томе да му накнада штете није досуђена за страх који је трпео још 7 година по изласку из притвора, а за период док је кривични поступак трајао, као ни за умањење опште животне активности до које је дошло због повреде угледа, части, права личности и слободе, али ови наводи из већ изложених разлога нису основани.

Правилна је и одлука о трошковима спора, јер је донета правилном применом чланова 153. став 2. и 154. Закона о парничном поступку, па је тужиоцу, који је делимично успео у спору, накнада трошкова досуђена сразмерно успеху у спору, због чега је жалба тужене одбијена и побијана пресуда потврђена и у ставу трећем изреке.

Како ни тужилац ни тужена нису успели са изјављеним жалбама то немају право на тражену накнаду трошкова другостепеног поступка, сходно одредби члана 153. став 1. Закона о парничном поступку.

На основу изложеног, применом одредаба чланова 390. и 165. став 1. Закона о парничном поступку, донета је одлука као у изреци ове пресуде.

Председник већа-судија
Весна Мاستиловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић